



Vår dato	Vår referanse
15.01.2009	12/661/1/1/2010
Tidligere dato	Tidligere referanse
20.11.2009	200905712-/FH

Til
Det kgl arbeidsdepartement

Kopi
Det kgl fornyings- og administrasjonsdepartement
Landsstyret
Arkiv (2)

Høring om oppfølging av avtale om offentlig tjenstepensjon og AFP i offentlig sektor

Forsvarets pensjonistforbund (FPF) viser til tidligere ref, og framsender sine høringsuttalelser i vedlagte dokument¹.

På generelt grunnlag vil FPF påpeke tre forhold:

- FPF er meget betenkt over at endringer av statlige tjenstepensjon som er regulert ved lov, tas opp til forhandlinger mellom partene i det statlige tariffområde, som for øvrig også i sitt omfang er lovregulert
- Flere forhold vedrørende tilpasning av tjenstepensjon i staten til pensjonsreformen, vil innebære betydelige konsekvenser for personell tilsatt i stillinger med særaldersgrense, eller som har gått av med pensjon før 1. januar 2011, og en vil i den forbindelse rette fokus mot Grunnlovens § 97
- Det er uheldig at nye bestemmelser ikke blir iverksatt som en helhet, men at tilpasningen avgrenses til i denne omgang å gjelde de som får alderspensjon fra folketrygden beregnet etter dagens regler, dvs. bestemmelsene bare skal gjelde til og med 1953 kullet, ei heller foreligger det noe tidsplan for når bestemmelser for senere kull kan ventes.

Med vennlig hilsen

Arild Kristensen
Leder FPF

¹ Høring om oppfølging av avtale om tjenstepensjon og AFP i offentlig sektor

Høring om oppfølging av avtale om tjenstepensjon og AFP i offentlig sektor

1 Innledning

Forsvarets pensjonistforbund (FPF) viser til høringsnotat av 20. november 2009. Med bakgrunn i Stortingets pensjonsforlik i 2005, ble saken behandlet av partene i offentlig sektor i tariffoppgjøret i 2009.

FPF legger til grunn at den inngåtte avtalen mellom partene i offentlig sektor, i sin helhet er basert på Stortingets vedtak.

Gjennom vedtaket bestemte Stortinget at:

"Den endelige tilpasningen skal skje gjennom forhandlinger mellom partene i offentlig sektor".

FPF legger til grunn at det i utgangspunktet ikke foreligger en felles plattform for tarifforhandlinger innen offentlig sektor. Når det nå foreligger utkast til endring av lov og forskrifter, stiller FPF spørsmål ved avtalens gyldighet innenfor det **statlige tariffområdet** og om hvor bundet høringsinstansen er av avtalen. Rettigheter og plikter knyttet til ytelser fra Statens Pensjonskasse er regulert i lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens Pensjonskasse (heretter kalt SPK-loven), og ikke til avtaler mellom partene i det statlige tariffområdet. FPF viser i denne forbindelse til SPK-loven § 43, vedrørende endringer av rettigheter og plikter.

FPF reiser spørsmålet med bakgrunn i dette vedtaket, og om det ikke må ha rang etter Stortingets lovvedtak, jf SPK-loven § 43. FPF mener at avtalen på forhandlingstidspunktet var i strid med SPK-lovens bestemmelser. FPF vil av denne grunn ikke vektlegge avtalen, men avgi sin høringsuttalelse med bakgrunn i de foreslåtte lov- og forskriftsendringer.

2 Avtalen i lønnsoppgjøret 2009, bestemmelser om regulering.

Dersom en kommer frem til at avtalen har et gyldig hjemmelsgrunnlag, vil FPF likevel stille spørsmål ved gyldigheten ved deler av avtalen. Det fremgår av avtalen at:

"I tråd med Stortingets vedtak skal alderspensjon fra offentlige tjenstepensjonsordninger levealdersjusteres og reguleres etter nye regler på samme måte og fra samme tidspunkt som alderspensjon fra folketrygden."

For alderspensjon under utbetaling, vil de personer som mottar denne ytelsen, verken ha status som arbeidstaker eller tjenestemann. Etter FPFs vurdering faller denne gruppen utenfor lov om offentlige tjenestetvister. Partene innenfor det statlige tariffområdet kan, etter FPFs syn, ikke inngå tariffavtaler som omfatter denne gruppen. FPF stiller derfor spørsmål ved gyldigheten av den delen av avtalen som omhandler regulering av de løpende pensjoner.

3 Statens tjenstepensjonsordning

FPF er svært fornøyd med at ytelser fra Statens Pensjonskasse fortsatt skal være lovregulert og ikke en del av tariffavtale. FPF ser det som en fordel at regulering av løpende pensjoner også blir forankret i lov. Når det gjelder reguleringens innhold kommer en tilbake til dette i et senere punkt i uttalelsen.

4 Grunnlovsvernet

FPF vil hevde at flere forhold vedrørende tilpasning av tjenstepensjon i staten til pensjonsreformen, vil innebære betydelige konsekvenser for personell tilsatt i stillinger med særaldersgrense eller som har gått av med pensjon før 1.januar 2011. FPF vil i den forbindelse rett fokus på at:

- Militære arbeidstakere har **lovfestet plikt** til å fratre ved oppnådd aldersgrense. FPF legger til grunn at pensjonsrettigheter og plikter er å anse som en del av tilsetningsavtalen. Derfor vil endringer som griper inn i rettigheter og plikter opptjent før 1.januar 2011, etter FPFs syn, være gitt med tilbakevirkende kraft. Dette er etter vår skjønn i strid med Grunnlovens § 97
- Personell som etter dagens regler har tatt ut pensjon **før 1.januar 2011**, med bakgrunn i den lovfestede plikt til å fratre, og som fyller 67 år etter 1.januar 2011, forslås levealderjustert ved 67 år. FPF vil hevde at dette endrer de bestemmelser som lå til grunn ved uttak av pensjon og blir da gitt med tilbakevirkende kraft og blir således i strid med Grunnlovens § 97
- Innføring av garantiordningen, som innebærer at utbetalt pensjon etter levealderjustering og samordning skal prøves mot 66 % av pensjonsgrunnlaget, skal også gjelde for de løpende pensjoner hvor pensjonisten fyller 67 år etter 1.januar 2011. Dette medfører at mange vil få redusert den lovfestede samordningsfordelen og etter FPFs vurdering, blir bestemmelsen gitt med tilbakevirkende kraft og i strid med Grunnlovens § 97.

5 Merknader til eksemplene i høringsnotatet

FPF legger til grunn at eksemplene skal være forklarende til teksten. FPF finner ingen forklaring på den store differansen mellom folketrygdens ytelser og samordningsfradragene. Dette innebærer at tallmaterialet blir vanskelig å forholde seg til.

6 Om aldersgrenser

FPF mener at opprettholdelse av nåværende aldersgrenser er i strid med intensjonene i pensjonsreformen, jf. prinsippet om at det skal lønne seg å arbeide. FPF finner det derfor inkonsekvent at en skal opprettholde ordninger, hvor det f eks for militære arbeidstakere vil være lovstridig å stå i arbeid etter oppnådd aldersgrense, og at det i andre tilfelle vil være arbeidsgivers styringsrett som avgjør om det er mulig å forsette og arbeide. Intensjonen om å kunne stå lengre i arbeid eller en kombinasjon av pensjon og arbeid, skal være arbeidstakerens rettighet. Denne muligheten blir ikke reell ved å opprettholde nåværende aldersgrensestruktur. FPF mener at aldersgrensene primært må fjernes eller sekundært heves til 75 år. For arbeidsfunksjoner hvor det kan være nødvendig å ta hensyn til alder, må dette løses på annen måte slik at intensjon om at det skal lønne seg å arbeide, fortsatt kan være mulig og et reelt valg. FPF har merket seg at partene gjennom avtalen vil begrense denne muligheten.

7 Alderspensjon fra Statens Pensjonskasse etter særaldersgrense - gjeninntredelse ved fylte 67 år

Av høringsnotat fremgår det at personer med alderspensjon etter særaldersgrense vil ha mulighet til å kompensere for levealderjustering med årskullet forholdstall ved 67 år ved å inntre i medlemspliktig stilling, jf høringsnotatet pkt 4.2 siste avsnitt.. Samtidig fremgår det at bruttopensjonen ikke skal øke ved uttak etter 67 år med mindre opptjeningen øker. Dette innebærer at pensjonen blir lavere enn 66 %, forårsaket av levealderjusteringen. Men dette kan likevel kompenseres ved å stå i arbeid utover 67 år (til forholdstallet blir 1). Etter FPFs syn er dette en teoretisk fremstilling som det er vanskelig å se noen relevans i. For personell med lovfestet plikt til fratredelse ved en bestemt alder, vil en gjeninntreden være i strid med loven. Det kan nevnes at for 1944- kullet som pr 1.januar 2011, har hatt utbetalt pensjon fra SPK i fra 7 -10 år, må arbeide 1 -en- måned for å kompensere for levealderjustering ved 67 år. Uten å gjeninntre i medlemspliktig stilling, vil levealderjustering av et pensjonsgrunnlag på kr 570 000 for 44-kullet innebære en nedskrivning av pensjonsgrunnlaget til kr 567 164.

For 1952-kullet vil tilsvarende tall, regnet ut fra et pensjonsgrunnlag på kr 570 000, bli nedskrevet til Kr 543 893. 1952-kullet må arbeide i 10 mndr. for å kompensere for levealderjusteringer. FPF ser ingen realistisk mulighet til å gjeninnntre i medlemspliktig stilling i noen måneder for å kompensere for levealderjusteringen. En levealderjustering ved 67 år for de som har særaldersgrense, innebærer en faktisk nedskrivning av pensjonen uten at personen har noe reell mulighet til å påvirke dette, jf pkt 6 om aldersgrenser. For personer som pr 1.januar 2011 oppebærer tjenstepensjon og som fyller 67 år etter 1.januar 2011, vil en levealderjustering innebære at opptjente og uttatte rettigheter reduseres, dvs. at den nye bestemmelsen gis tilbakevirkende kraft, FPF finner en slik handlemåte i strid med grunnlovens § 97.

8 Samordning av tjenstepensjon etter særaldersgrense med folketrygdens alderspensjon.

Etter dagens regler, jf. SPK-loven, er det en forutsetning for å få utbetalt tjenstepensjon fra Statens Pensjonskasse ved fylte 67 år at det også blir utbetalt alderspensjon fra folketrygden. Oppsatt alderspensjon utbetales senest fra det tidspunkt medlemmet ved fylte 67 år får utbetalt alderspensjon fra folketrygden. Har medlemmet etter bestemmelsene i folketrygdloven ikke tatt ut hel alderspensjon fra folketrygden, skal det bare utbetales en så stor forholdsmessig del av den oppsatte alderspensjon fra Statens Pensjonskasse som svarer til den forholdsmessige del av alderspensjon fra folketrygden som er tatt ut. I høringsnotatet kap. 4 om tilpasning av alderspensjon etter særaldersgrense skisseres en løsning hvor alderspensjon fra Staten Pensjonskasse og alderspensjon fra folketrygden ved fylte 67 år skal levealderjusteres og samordnes. Etter FPFs syn bryter dette med de grunnleggende prinsipper i pensjonsreformen om at det skal gi uttelling for å stå lenger i arbeid. Ved oppnådd særaldersgrense og uttak av alderspensjon fra Staten Pensjonskasse er dette i de fleste tilfellene ikke et valg, men i prinsippet styrt av arbeidsgiver. I tillegg kan forholdstallet ved 67 år aldri bli lavere enn 1. Ved å innføre en pliktig samordning ved 67 år innebærer det også et styrt uttak av alderspensjon fra folketrygden, dvs. at forholdstallet i forhold til folketrygden heller ikke kan bli lavere enn 1. Dette medfører i praksis at personer tilsatt i stillinger med særaldersgrense blir "styrt" inn i en pensjonsutbetaling som de selv ikke kan påvirke.

Det er ikke til hinder at en person som har oppnådd stillingens særaldersgrense, og derfor må ta ut alderspensjon fra Staten Pensjonskasse, tar arbeid i privat næringsliv i stilling med 70 års aldersgrense. Skal det påhvile disse en plikt til å ta ut alderspensjon fra folketrygden ved 67 år? I tilfelle fratras de mulighet til å bedre sine pensjonsrettigheter i folketrygden.

Forholdet mellom alderspensjon fra Staten Pensjonskasse og alderspensjon fra folketrygden, vil ved innføring av pensjonsreformen innebære at det gis avkall på dagens bestemmelse om pliktig uttak ved 67 år. Med den fleksibilitet som ligger i den nye folketrygden, hvor det kan foretas fleksibelt uttak av alderspensjon opp til 75 år, må dette få konsekvenser for samordningen med alderspensjon fra Staten Pensjonskasse.

Etter FPFs syn vil gjennomføringen av levealderjustering og samordning ved 67 år av alderspensjon fra Staten Pensjonskasse og folketrygden for personer med særaldersgrense, medføre at denne gruppen ikke blir omfattet av pensjonsreformens fleksibilitet og muligheter. Imidlertid blir de omfattet av levealderjustering og ny regulering av de løpende pensjoner, dvs innføring av de elementene i pensjonsreformen som reduserer pensjonsutbetalingen og hindrer gjennom regler de elementene som skal kunne øke pensjonsutbetalingen.

FPF finner dette så urimelig, at det må foretas en ny utredning av andre modeller som ivaretar pensjonsreformens bærende prinsipper på en vesentlig bedre måte.

Eksempel: Medlem med plikt til å fratre ved oppnådd aldersrense 60 år, samordning ved 67 henholdsvis 70 år

Forutsetninger:

- Medlem født 1953. Forholdstallet ved 67 år er anslått til 1,053, ved 70 år 0,885
- Alderspensjon fra folketrygden:
 Grunnpensjon: kr 72 881
 Tilleggspensjon: Kr 184 500
 Sum alderspensjon
 fra folketrygden kr 257 381
- Pensjonsgrunnlaget i tjenstepensjon er kr 517 993, Pensjonsgrad 100%
 Opptjeningsstid/ full opptjeningsstid; 35/30.
 Brutto tjenstepensjon kr 341 875
- Samordningsfradrag for ytelser fra folketrygden:
 Grunnpensjon: kr 54 661
 Tilleggspensjon kr 184 500
 Sum samordningsfradrag kr 239 161

	Pensjon fra Statens Pensjonskasse ved uttak av alderspensjon (Brutto tj.pensjon)	Pensjon samordnet ved 67 år (dagens ordning)	Pensjon levealderjustert og samordnet ved 67 år (341 875/1,053)	Pensjon levealderjustert ved 67 år og samordnet ved 70 år
Brutto tjenstepensjon.	Kr 341 875	Kr 341 875	Kr 324 668	Kr 324 668
Samordningsfradrag:	Kr 0	Kr 239 161		
67 år (239 161/1,053)	kr 227 123		Kr 227 123	
70 år (239 161/0,885)	kr 270 238			Kr 270 238
Netto tjenstepensjon	Kr 341 875	Kr 102 714	Kr 97 545	Kr 54 430
Alderspensjon fra folketrygden:		Kr 257 381		
67 år (257 381/1,053)	kr 244 426		Kr 244 426	
70 år (257 381/0,885)	kr 290 826			Kr 290 826
Samlet pensjon	Kr 341 875	Kr 360 095	Kr 341 971	Kr 344 509

9 Løpende alderspensjon fra Statens Pensjonskasse, uttak av alderspensjon fra folketrygden pr 1.januar 2011 - før fylte 67 år

FPF forutsetter at innføring av fleksibel alderspensjon i folketrygden innebærer at de som oppbærer alderspensjon fra Statens Pensjonskasse pr 1. januar 2011, og som fyller 67 år etter 1.januar 2011, kan ta ut alderspensjon fra folketrygden uten samordning på uttakstidspunktet. Samordning foretas ved 67 år (70 år, jf. pkt 8).

Uttak av a alderspensjon fra folketrygden levealderjusteres etter de nye regler ved uttak. Tjenestepensjon blir ikke levealderjustert ved 67 år, jf pkt 7 om *Alderspensjon fra Statens Pensjonskasse fra særaldersgrense - Gjeninntredelse ved fylte 67 år.*

10 Regulering av løpende pensjoner fra Statens Pensjonskasse

Regulering av løpende pensjoner fra Statens pensjonskasse har fra 1.mai 1986 vært regulert i takt med regulering av folketrygdens grunnbeløp. De årlige reguleringer har vært vedtatt av Stortinget

Med innføring Pensjonsreformen og tilpasningen av pensjoner fra Statens Pensjonskasse, er det foreslått ny ordning for regulering.

- FPF vil påpeke urimeligheten i at de løpende pensjoner ikke lenger skal følge lønnsveksten for de yrkesaktive.
- FPF vil videre påpeke det uheldige ved at nåværende aldersgrenser opprettholdes. Dette medfører at ansatte mister muligheten til selv, på selvstendig grunnlag, å velge mellom og stå lenger i arbeid eller å kombinere pensjon og arbeid. Særlig ved særaldersgrenser slår dette uheldig ut. Antall år med pensjon kan bli mange. FPF er derfor av den oppfatning at alderspensjon fra Statens Pensjonskasse reguleres etter ny modell(tillagt lønnsveksten og fratrekkes deretter 0,75%) tidligst fra tidspunktet for levealderjustering, dvs fra 67 år, og at før 67 år følges samme regulering som for oppsatte pensjonsrettigheter. Det vil da bli levealderjustering, samordning mellom tjenestepensjon og folketrygd, og regulering av løpende pensjoner fra 67 år.
- FPF finner ikke at bestemmelsen om de årlige reguleringer er tilstrekkelig beskrevet i forslaget til endringer i SPK-lovens § 42 og samordningslovens § 26. FPF vil foreslå at det utarbeides nærmere bestemmelser om den årlige reguleringen av de løpende pensjoner fra Statens Pensjonskasse:
 - Beregning av lønnsveksten bør beskrives nærmere:
 - FPF foreslår at bestemmelser blir tilnærmet like de som er beskrevet i "Forskrift til utfylling og gjennomføring av regulering av alderspensjon og av grunnbeløpet i folketrygden". Det må likevel åpnes for å ta hensyn til spesielle forhold innenfor, evt avgrense det til, det statlige tariffområdet
 - Lovens bestemmelser må gi hjemmel for å drøfte beregningen av lønnsveksten med organisasjonene. Slike drøftinger ligger utenfor lov om offentlige tjenestetvister og bør derfor gis eget lovfestet hjemmelsgrunnlag ved at:
 - Landsomfattende statlige pensjonistorganisasjoner gis møterett ved drøftingene
 - Pensjonister organisert i tjenestemannsorganisasjoner gis møterett gjennom respektive hovedsammenslutninger.
 - Når det gjelder grunnlaget som pensjonen skal reguleres ut fra, ber FPF om en nærmere vurdering av dette, men foreslår ut fra sin forståelse følgende:

- Brutto tjenstepensjon etter levealderjustering danner reguleringsgrunnlaget for den årlige reguleringen etter bestemmelsene, gitt i SPK-loven
- Samordningsfradrag etter levealderjustering danner reguleringsgrunnlaget for den årlig regulering, regulert etter folketrygdlovens bestemmelser
- Vedtak om regulering av pensjonene fattes av Stortinget.

11 Bestemmelser, gjeldende fra og med 54-kullet

FPF finner det uheldig at nye bestemmelser ikke blir iverksatt som en helhet, men at tilpasningen avgrenses til i denne omgang å gjelde de som får alderspensjon fra folketrygden beregnet etter dagens regler, dvs. bestemmelsene skal gjelde til og med 1953 kullet.

FPF vil gjøre oppmerksom på at person som er født 1. januar.1954, tilsatt i stilling med særaldersgrense 60 år, vil ha rett til å ta ut tjenstepensjon etter 85-årsregelen 1. februar.2011. FPF finner svært utilfredsstillende at det ikke foreligger bestemmelser for dette kullet, på det tidspunkt forhold vedrørende uttak av pensjon fra 57 år skal vurderes.

FPF finner det også beklagelig for de som er født 1954 og senere, at det ikke foreligger en tidsplan for når bestemmelse skal være ferdigstilt.